

אלומת אור באוקיינוס של חושך

אלכס אלטשולר

מלחמת לבנון השנייה, יולי-אוגוסט 2006. רבות נכתב על אודותיה – סבל, גבורה, אומץ, תחושת נטישה בקרב אוכלוסיות מוחלשות. הכל מתערבב. זו הייתה חוויה מורכבת ורבת-פנים. לתוך התלאות הקשות מנשוא שאותן היו צריכות לשאת משפחות של עולים שחוו אסונות טרם המלחמה או כאלה שחוו אסון במהלכה – אל המציאות החשוכה הזו נכנסה עמותת סלע (מרכז סיוע לעולה במשבר), במטרה לחזק ולתמוך במשפחות. לסייע לפינוי של משפחות מאיזור הצפון לאזורים בטוחים יותר, לספק תמיכה נפשית ולארגן עבורן "איים של מרגוע".

דברים אלו שנכתבו לפני שנתיים בדיוק מתארים את החוויה של שני איי מרגוע כאלה – בצל רעם התותחים והטילים...

במהלך השבוע שעבר, בין התאריכים 3.8.06-30.7, הייתה לי הזכות להשתתף בשני סמינרים שנערכו עבור משפחות של עולים-חדשים, מרביתן מצפון הארץ, אשר חוו מצבי משבר חריפים. הסמינרים אורגנו על-ידי עמותת סלע, שבה אני מתנדב במהלך שמונה השנים האחרונות. העמותה מגישה סיוע לעולים מכל קצות תבל אשר חוו טראומות חריפות ביותר, דוגמת פיגועי טרור, מחלות או תאונות קשות ועוד. בעת הזו זכו תושבי הצפון המטופלים על-ידי סלע לליווי צמוד, סיוע כספי וארגון הסעתם למקומות שקטים ובטוחים יותר – בין אם למשפחות או אתרים שאותרו על-ידי סלע או בין אם לאלו שאותרו על-ידם בכוחות עצמם.

קשה מאוד לבטא ולסכם חוויה מעין זו במלים. היא כה רב-גונית, מתעתעת ומורכבת. לכך נוסף קושי של תיעוד וכתובה בעת מלחמה. אירוע רודף אירוע, מחשבה רודפת מחשבה, אובדן רודף אובדן. על אף הקשיים אני מאוד רוצה לעשות מאמץ, לנסות ולזקק ולו אחדים מן הרגעים, החוויות והתובנות. הן למען עצמי והן למען כל מי שיקרא הדברים, וייתכן ויתעוררו אצלו מחשבות נוספות אודות משמעות התקופה, אודות הסיוע לזולת, אודות החיים. ואולי אף אחדים יחליטו לקום ולעשות מעשה – לתרום באחת מיני דרכים רבות. בכך אבוא על הברכה.

הסמינר הראשון

סמינר זה התקיים ב- 31.7-30 והיה מיועד לסבים וסבתות שמגדלים את נכדיהם במקום הוריהם. ברוב המקרים הורי הילדים מתו בנסיבות טראגיות, במקרים אחרים מדובר במצבי הזנחה קשים.

אוכלוסיה זו של עולים קשישים, אשר רבים מהם חצו את גיל 75 ואף 80, מוכרת לי היטב. פגשתי אותם כבר בסמינרים ובמפגשי תמיכה רבים. לעיתים רחוקות מאוד הם עשויים לזכות בכינוי "גיבורי הדור" בציבוריות הישראלית, אך הם אכן כאלה. זוהי אינה מליצה. עמוסי מחלות וחבלי קליטה הם עוסקים בגידול וחינוך נכדיהם, מבקרים בקביעות באסיפות ההורים, מחפשים את החוגים הטובים ביותר, מחליטים יחד עם הנכדים על דרכם העתידית בצה"ל ומעבר לכל מעניקים להם החום והאהבה, ללא גבול וללא תנאי.

בעת הזאת - בעיצומה של לחימה - מרחב המספק התרעננות, מנוחה ותמיכה פסיכולוגית מהווה משאב חשוב מעין כמוהו הן לסבים וסבתות והן לנכדיהם. כ- 70% מן המשפחות הגיעו מצפון הארץ, חלקן עברו לקרוביהם במרכז או בדרום, ואילו האחרים הגיעו היישר מן "הגיזרה החמה". אחת הסבתות סיפרה: "אנחנו כבר התרגלנו, יש לנו מסלול קבוע למקלט, זה כבר חלק מהשגרה, כמעט התעמלות (בוקר-צהריים-ערב). האמת היא שבהתחלה חששנו, מאוד חששנו, נזכרנו בתקופה הנוראה של מלחמת העולם השנייה. רעש הנפילות פשוט החריד אותי. אך הבנתי שאינני יכולה להישבר. למען הנכד שלי. אני חייבת להתייחס למצב הנורא הזה כאל שיגרה. לא לתת לו להתפרק...".

אני בדיוק חזרתי משהות אקדמית בת שלושה חודשים באיטליה. משפחות רבות פונות אליי ושואלות איך היה. אני משיב שהיה "מעולה" ופתאום זה נראה לי כמעט סוריאליסטי, כל-כך רחוק. זה לא מתחבר, ואולי, בעצם, כן? שואלים אותי בדבר התכניות שלי ופתאום אין לי תשובה, אני אומר ש"נדבר אחרי המלחמה", גם התכניות שלהן ושל נכדיהן פתאום נראות פחות ברורות משהיו.

במהלך הסמינר התקיימה תכנית נפרדת למבוגרים, בני-נוער וילדים. המשתתפים זכו לבקר באתרים מעניינים דוגמת מיני-ישראל, גן החיות התנ"כי ועוד. רבים ביקשו לבקר בכותל המערבי וכך נערך לו סיור בעל משמעות מיוחדת, כאשר כל אחד קיבל הזדמנות להביע את משאלותיו הכמוסות ולהתפלל איש-איש בדרכו, על רקע המצב הטראומטי. המבוגרים השתתפו בקבוצות תמיכה ונהנו מטיפולי רפואה משלימה. החבר'ה הצעירים יותר נהנו ממסלולי טיול מרתקים. ואולם, מעבר לכל ההנאות, נראה כי הדבר החשוב יותר עבור המשתתפים התגלם בתשומת הלב שלה זכו, האוזן הקשבת, התקווה והתחושה העמוקה של ה"ביחד" – ביניהם לבין עצמם וביניהם

לבין הצוות של סלע. כך לפחות הם מעידים. הכרה ותחושה שכזו חשובים לכל אחד מאיתנו בכל עת. עבור המשפחות הללו, בעת הזו, אולי אף מעט יותר.

הסמינר השני

בין התאריכים 1-3.8 התקיים הסמינר הנוסף, אילו הגיעו משפחות אשר חוו אובדן לאחרונה. גם בקבוצה זו רבים מהמשתתפים הינם "צפוניים", עמוסי רשמי ההפגזות, השהייה במקלטים, ולצד זאת עבור רבים מתוכם חוויות מרגשות של שהייה אצל משפחות מארחות במרכז הארץ או בדרומה. סלע סייעה לרבות מן המשפחות הן מבחינת "איתור" המשפחות המארחות והן מבחינת ההגעה אליהן. הסמינר ממשיך הכיוון של מציאת "איזון חיובי" אל מול הסבל הנפשי הרב שגורם המצב הנוכחי למשפחות שכבר חוו אובדן קשה רק לאחרונה.

אחד הטיולים שנערכו במהלך הסמינר הקיף את קיבוץ רמת רחל, שבו אנו שוהים. הטיול מעורר עניין בקרב המשתתפים, במיוחד הפסל הסביבתי המרשים – שלושה עצי זית אשר נשתלו בגובה רב ומוחזקים על-ידי צינורות מתכת גבוהים. המדריכה מסבירה כי המדענים מקווים שבבוא הזמן יגיעו השורשים אל האדמה ויהיו חזקים ואיתנים. מכון וייצמן מלווה את ה"ניסוי". גם המשפחות הללו זקוקות להעמיק ולחזק את "שורשיהם", אשר חוו ניתוקים רבים – מארץ מולדתם, מיקריהם, וכעת מן המצב של "שקט בחוץ". סלע מנסה לסייע להם בכל היבטיו של אותו ניתוק טראומטי. אני מוצא את עצמי במצב מעניין. מרבית המשתתפים הינם עולים מחבר-העמים ומשום כך ההסברים בטיול ניתנים ברוסית. אחת המשתתפות היא אישה מדרום-אמריקה. לפתע, ה"רוסים" הם קבוצת הרוב ואני מנסה לחבר ככל הניתן את הגברת החייכנית להתרחשויות. אנחנו מדברים בשילוב של עברית קלה ואיטלקית בסיסית (אשר דומה לספרדית). אין כאן יומרה להגיע לדקויות. אך המטרה מושגת, היא מרגישה שותפה, שואלת שאלות. היא אומרת: "ישראל טוב מאוד, אנשים טובים". ערכן של מלים אלה הינו רב תמיד, קל וחומר בעת לחימה.

חוויה אישית

חשתי כי אחת הדרכים היותר "מדויקות" לבטא את תחושותיי הן ביחס להשתתפותי בסמינרים שתוארו לעיל והן ביחס לתהליך הסיוע בכללותו עשויה להיות באמצעות שירה.

הכיצד צומח פרח בסלע ?

מתוך סלע זה צומחים שני פרחים – המסייע והמסתייע.

זה הנקרא מסייע לומד רבות מן המסתייע.

לומד ומנחם, מרגיע ומסביר, מהנהן ומקשיב – מסייע.

אמרנו פרח, הכיצד זה ייתכן?

פצוע, חולה, מדוכא – איזהו פרח?

אכן פרח – שורשיו עמוקים, קומתו מזדקפת ופריחתו מלבבת.

למרות הרוח, התלאות, המכאובים – מצא גם הוא משענת.

הפרח השני, אשר הגיע לעזור - מצא גם הוא מזור.

גילה כי יש לו היכולת לשנות, לתמוך.

מצא כי לעיתים קורים ניסים והעולם יכול להשתנות.

צמיחת אותם פרחים קשה היא ומורכבת

כמו כל צמיחה, היא גם עולה וגם יורדת.

והנה, כן, למרות הכל, ישנה צמיחה, ישנם פרחים...ישנה תקווה!

הדברים, שלעיל, נכונים, לתחושת, שבעתיים דווקא בעת חירום. אכן, "העורף הוא חזק", חזק

בעצמות הרוח האנושית, חזק יכולת ההתמודדות, חזק ביכולת להושיט יד וביכולת להישען על

כתף תומכת. כולנו "מסייעים" ו"מסתייעים" כל העת, בחרום כבשגרה. מי ייתן ונוכל לזהות תמיד

את האור – הן את זה שבתוכנו והן את זה המוקרן על-ידי זולתינו.